

CYROGRAF (119) *sb m*

cyrograf (111), **cerograf** (4), **chirograf** (2), **ceregraf** (1), **cyrograch** (1); chirograf *MurzHist* (2); cyrograf : cerograf : ceregraf : cyrograch *LibLeg* (2 : - : - : 1), *Leop* (1 : 1 : - : -), *BudBib* (1 : 1 : - : -), *ZapKościel* (4 : 1 : 1 : -), *Calep* (2 : 1 : - : -).

cy- (98), ci- (13), cj- (1); -ph (76), -f (26), -ff (14), -w (2).

o jasne; -a- (63), -ã- (35); -a- *MurzHist* (2), *LubPs*, *RejWiz*, *Leop* (2), *BibRadz* (2), *BudBib* (2), *CzechRozm* (3), *ModrzBaz* (6), *SkarŻyw* (2), *MWilkHist*, *ReszPrz* (2), *WujNT* (2), *KlonFlis*; -ã- *RejAp*, *HistLan*; -a- : -ã- *GroicPorz* (9 : 2), *KrowObr* (1 : 1), *RejPos* (15 : 13), *RejZwierc* (1 : 12), *SarnStat* (10 : 5); e z tekstów nie oznaczających é.

sg *N* cyrograf (19). ◇ *G* cyrografu (11), cyrografa (1); -u : -a *SarnStat* (5 : 1). ◇ *D* cyrografowi (4). ◇ *A* cyrograf (33). ◇ *I* cyrografem (9); -em (1), -(e)m (8). ◇ *L* cyrografie (5). ◇ *pl N* cyrografy (9). ◇ *G* cyrografów (5); -ów (2), -(o)w (3). ◇ *A* cyrografy (18), cyrografa (1) *GroicPorz*. ◇ *I* cyrografy (2). ◇ *L* cyrografiach (2); -ech (1), -(e)ch (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

Dokument własnoręcznie napisany lub co najmniej podpisany; chirographum, syngrapha Calep, cautio chirographi, chirographus, tabulae chirographi, symbolum, symbolus Cn [chirographum, chirographus – własną ręką napisany list, Schuldtbrief, Handtschrift niektórzy zową, z niemieckiego języka wzięte słowa Mącz 51d] (119) : Nád to áby imieniem iego były podpisowane w ziemi wšytki cerografy BudBib 1.Mach 14/43; ZapKościel 1587/68v; Syngrapha – Cerograph. Calep [1041]b.

Szereg: »zapis i cerograf« (1): iak lię w zapisiech y Ceregrafiach Waruie ZapKościel 1580/10.

Przen: Wyrok potępienia wydany na Adama i jego potomstwo (11) : on [...] z bogiem cię oicem ziędnał/ gdy się za cie offiarą s ftál/ on przytem Chirograph który przeciwko nám napisany był/ na krzyżu przybił MurzHist F; który náłz Cyrograf nam przeciwny/ ná krzyżu zawieślił/ y swoią Krwią świętą y nadrośłszą zámazał KrowObr 45v, 49v; O wdzięcznałz to pieśń nowa/ gdy iuz ono ftäre przekłęcie náłze iest ftárto á złamano/ y zdárt iest ftary on cirograph obowiąłkow przodkow náłzych RejAp 55; RejPos 105, 106v, 107, 109; MWilkHist F3; Przez ktorego od grzechow/ z mocy fzátáńfkiey/ y od cyrográphu im przeciwnego łą wyzwoleni. WujNT Col 2 arg, Col 2/14.

a. Zobowiązanie płatnicze, kwit dłużny, umowa kupna–sprzedaży; antapocha, apocha, apodixis Cn (73) : Potim wiznał yz ma v pana Stanifława Odrowąza dlugu poziczanego trzi sta zlotich wmoneczie [...] tak iako sye iey na tho iest cirografem swym zapifał. MetrKor 59/75v; LibMal 1543/70v; abi [...] fzye pylne wywyedzyely yeflybi Borzoboathi panv Woyewodzye bil wynyen, [...] y na ofstatek tho okazał. yłz nathen czálłz kyedi Czirograch kthorifczye okazowaly pyfan bil wfoakalyv po fwich fprawach bil. LibLeg 11/137v, 11/159 [2 r.]; RejKup Ev; ZapWar 1549 nr 2657 [3 r.], 2658; tenże Prokurator przełtrzeże y opráwi łobie/ áby [...] mogł mieć łłufzne odwłoki ku okazaniu dowodow fwoich/ ná odfłapienie/ [...] Aktá/ Liŧy Krolewłkie/ [...] Cyrográfá/ y wšythki inne dowody GroicPorz v v; IAKim dowodem Powod náprzećiw obwinionej ftronie dlugu álbo innej fwey záłoby podpiera/ Tákowym odwodem obwiniony/ prząc dlugu/ bronić fye ma. Ná przykład [...] przećiw Cyrográfowi/ quitem wlałney ręki/ álbo teź wrzędnym. GroicPorz x4v; Acz niektorzy powiadaia iże s takimi chłopy ku przyfýedze dobrze iest/ gdy Credytorowie częftokroć wziáwłzy zapláte wedle

Cyrográffu od dłużniká fwego/ Cyrográff v fyebie zátrzymawáią. *GroicPorz* y, x4v, y [3 r.], yv, y3, ee2; *RejWiz* 68v; Oznáymuięć też synu miły/ zem dał dziełięć grzywien írebrá/ gdyś ielícze był máłuczkiem/ Gábelowi w Ráges Mediyfkiem miełcie/ á Cerográff [*chirographum*] iego mam v fiebie. *Leop Tob* 4/21, 4/22; *BibRadz* I 481; *RejPos* 191, 327; *HistLan* B4v; *RejZwierc* 66v, 96, 165; *BudBib Tob* 5/3; áby/ gdyby do liczby przyłzło/ oboie cyrográfy/ oboiey ítronie byłyby świádkámi. *ModrzBaz* 125; áby y ten co dáie y ten co bierze/ okazáli świádectwo cyrográfy ípolnie z obu ítron dánemi *ModrzBaz* 125, 125; *SkarŻyw* 102; *ZapKościer* 1582/27, 1587/71 [3 r.]; *Chirographarius* – Ten ktori dług cirographem wiznawa. *Calep* 189a, 189a; Gdy kupiec z Cyrográphá czego pozyczy: á iefli, tedy świádkámi potwiérdzi. *SarnStat* 692, 644, 695, 1272, 1307.

Wyrażenie: »cyrograf ręki swej« (1): ysz tak iako przerzeczony panowie pan Sczesny Pogrossewski alexy Vmiastowski Sczesny Oltharzewski ręczili zą myą y dali na się *Cirograph* ręki swey Slachatnemu panu Stanislavovi Czosnowskiemu brathu memu gdzie ia obieczię swym dobrym slowem ych nye zaviescz y dosycz themu to vczynicz *ZapWar* 1549 nr 2658.

Szeregi: »cyrograf albo (i) list (rękojemstwa, znaczący)« (5): vftáwiamy: iż gdy miełczánin/ álbo ten który komu czego pozyczna/ iáko łukien álbo innych rzeczy y kupi obywatelowi náłzemu/ przez *Cyrographu* álbo líftu [*praeter literam obligationis JanStat* 1034]/ z którégoby fie znaczyć mogły pożyczki: Miełczánin ma przez świádky dowiédzł/ iż pozyczył *SarnStat* 692, 694 [2 r.], 1217 [2 r.].

»szuldbryf abo cyrograf« (1): Szuldbryfy/ ábo cyrográfy. *KlonFlis* H2 marg.

»cyrograf i (albo) zapis« [szyk 4 : 2] (6): *SkarŻyw* 102; vftáwiamy: iż iefli który miełczánin/ álbo który wierzy komu/ pozyczy łukná/ álbo innych rzeczy/ álbo kupi którému obywatelowi przez zapífu álbo *Cyrographu* [*praeter literam obligationis JanStat* 1034]/ którýmby fie dług znaczyć mógl/ tedy ón miełczánin chcąc z dłużnikiem czynić świádky dowiédzie/ iż tę vmowę między łobą mieli *SarnStat* 275, 1217 [4 r.].

W przen (1) :

Zwrot: »dać *chirograf* na się [komu]« = *skazać się na coś* (1): Daleś iedną przysięgą *Chirograph* na się Léगतowi/ iulz go drugą w Citadelli niepieczętui *MurzHist* N3.

Przen: *Prawo Mojżeszowe* (13) : Kthory thu przyłzedł áby im tho był przeiednał v Bogá Oycá fwego/ á iżby złamał on *Cyrograph* kthory byli dáli ná się przodkowie ich przez Moiżelzá Pánu/ iż miał być káždy przekłęty ktoby był przeftąpił namnieyłzá vftáwę onę/ iáko o tym łzyroko Páweł s. nápił. *RejPos* 8, 15, 102 marg, 102v, 103v, 159 (9); Náđ to/ áboby łámym tylko Pogánom wymázány był przez Chriřtufá on cyrográf vftaw/ przeciwny wřzyftkim ludziom: ábo łámym Zydom. *CzechRozm* 78, 78 [2 r.].

Szereg: »cyrograf a zapis« (1): A tu dáli frogi *Cyrográph* á frogi zapis łámi ná się y ná potomřthwo łwoie Pánu łwemu. *RejPos* 102.

b. Potwierdzenie wpłaty, kwit (3) : trzebáby w káżdem Powiećie mieć dwa przysięgle Poborce: ktorziby ípolną ręką y pieniądze wybieráli/ y cyrográfy [*chirographa*] podpíłowáli *ModrzBaz* 125, 123v, 125. [cf a. *ModrzBaz* 125 [2 r.]].

c. Dokument gwarancyjny (27) : *LubPs* X6v; *BibRadz* I 3v; A což tu rzeczemy drudzy/ ktorzy nie tylko łłowy/ nie tylko iákiemi inřzemi ípráwámi/ áłefmy *Cyrography* bráli á ířtote lífty od łwiátá/ ná

odpułzczenie grzechow swoich *RejPos* 234v; Krol iey obiecał/ iż ocz go kolwiek prośić będzie/ iż sie z żadney rzeczy wymowić iey nie miał. Tákże iey ná to y pieczęć przyłożył. A oná wneth wziąwłzy iuż on pewny Cyrograph prosiła áby iey dał Amáná *RejZwierc* 154v, 154v, 196v [3 r.], 197; Studentóm/ Piłárzóm/ [...] którzy sie iedno dla náuki do miáltá przerzeczoného Krákowłkiého vdádzą/ y tám miełzkác będą/ Artykuły łpifáné á ná tym Cyrográphie wyrażoné niezgwałcenié chowác obiecuiemy *SarnStat* 201.

Przen: Obietnica, rękojmia (17) : Cyrográph Pánłki ciáło y krew. *RejPos* 82 *marg*, 67v, 82, 174v, 248v, 261 (10); A iuż tego w then czás proftym chlebem y proftym winem zwác nie możymy iedno łákrámentem/ to iest mocnym zállubieniem á cyrographem ná obietnice iego *RejZwierc* 197, 196v, 198 [2 r.]; My mamy zapis Zbáwicielá náłzego/ Cyrográf pálcem iego nápiłány/ krwią zápieczętowány *ReszPrz* 6, 7.

Szereg: »cyrograf a list« (1): opuściłz máło czego thu niepobożnego á złego nábycia/ á małz iuż Cyrograph á pewny list od Páná tego ná wiele łzczęłliwego á pobożnego zbyoru twoiego. *RejPos* 326.

Synonimy: a. napisne, rekognicyja, skrypt, szulbryf, zapis; b. kwit; c. glejt.

MM